

ՕՐԱԳԻՐ ԶՄԻՒՆՈՒՄ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՐԱՐԻ ՏԱՐԻ

ԶՄԻՒՆՈՒՄ ՈՒՐԲԱԹ 31 ՅՈՒՆԻՍԻ 1853

ԹԻՒ 447

ԶՄԻՒՆՈՒՄ, 31 ՅՈՒՆԻՍԻ

Ի տարբերակ նախնի մեջ համարում եմ նշանակել, թե ամսույ 12-ին կիրակի օրը մեծ ժողով մը եղաւ Բարձրագոյն Դուռը: Այս ժողովը երկար ժամանակ տեւեց, և այժմեան ծանր պարագայի վրայօք խորհուրդ ըլլալէն ետեւ, պատուական յայտարարութիւն մը գրուեցաւ առ օսմանեան ժողովուրդն, որուն հրապարակաւ իմաց կըտրուի Բարձրագոյն Դուռն և Ռուսաց կառավարութեան մէջ եղած վեճին պատճառը և անոր այժմեան վիճակը. յորդորելով ամէն մահձ տակաւնները սիրով վարուիլ բոլոր քրիստոնէսաց ազգաց և Յունաց հետ և աւտելութիւն ու թշնամութիւն չլցուցնել անոնց. որովհետեւ այս քաղաքական տարաձայնութեանց պատճառը իրենք չըլլալէն ի դատ, կատարեալ հնազանդութեան և երախտագիտութեան ապացոյցներ տուած են և կուտան միշտ վեհափառ առատագութեամբ Սուլթանին կառավարութեան: Այսպիսի եղբայրական յայտարարութեան վրայօք աւելորդ կըհամարմբ երկար քովեսներ գրել. քանզի ըստ ինքեան գովելի և մեծագին գրուած մըն է, որ կայսերական կառավարութեան մարդասէր զգացմանցը և խոհեմութեանը նոր ապացոյց մը կըհամարուի անշուշտ: Հաւատիկ այս յայտարարութիւնը, որուն ներքեւ վաթսու և երկու գլխաւոր փաշա ներու, պէյերու և էֆէնդիներու ստորագրութիւնները կըտեսնուին, ու օգոստոսի միջին հրամանացը համեմատ հրատարակեցաւ ի կոտանդանուպօլիս և ամէն նահանգաց մէջ:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Լ. օսմանեան ազգն:

Բարձրագոյն Դուռը և Ռուսաց կառավարութիւնը չիրաւով համաձայնի իրենց մէջ եղած քանի մը խնդրոյ վրայօք, և Ռուսիոյ տէրութիւնը՝ Բարձրագոյն Դուռն հետ ունեցած պաշտօնական յարաբերութիւնները գաղտնիցելով և իւր գետնի վրայ ի կոտանդանուպօլիս ու պատերազմական մեծամեծ պատրաստութիւններ ընելով թէ ցամաքի և ծովի ծովային, կայսերական կառավարութիւնը և ըստ հրամանի օգոստոսի միջին հրամանացը և զգուշութեան ու պահպանութեան նպատակաւ միեւնոյն

կերպ պատրաստութիւններ ընելու զգուշացաւ: Այս գեղեցիկ, քանի մը ժամանակ կայ, որ հաւատարմութեան ծանուցանելով Սուլթանին անուն պաշտօնական լրագրով: «Սուլթանն ստոյգ պատճառը այս է. այսինքն Ռուսիոյ կառավարութիւնը կուզէր որ Յունաց եկեղեցւոյն և կրօնաւորաց արտօնու թեանցը համար գաշադրութիւն մը ըլլայ երկու տէրութեանց մէջ. իսկ Բարձրագոյն Դուռն կառավարութիւնը մերժեց այս օրինակի պարտաւորութեան ներքեւ մտնել: Բանդի այս արտօնութիւնը ներք, որ շնորհուած են վեհափառ Սուլթանը Մէհմեթ Բ աշխարհակալին, պահպանուեցան և հաստատուեցան հետեւեալ դարերուն մէջ իւր յաջորդներէն: Այժմեան օգոստոսի միջին Սուլթանը իւր մեծամեծ նախնեաց շաւղարհ հետեւելով, նոր հաստատութիւն մը տուաւ նոյն արտօնութեանց. ուստի ոչ ոք իրար մտքէ անցընել թէ կայսերական կառավարութեան ինքնաշար կամօք շնորհուած այս օրինակի վաղեմի արտօնութիւնները կարելի ըլլայ ետ առնուլ կամ սեղմուիլ. մասնաւոր որ Բարձրագոյն Դուռը ապահովութիւններ կընար տալ ամենուն ըստ այսմ մասին: Ի վերայ այս ամենայնի Ռուսաց կառավարութիւնը չուզէր ընդունիլ ապահովութեան կերպը, որ բաւական էր ջնջելու այս խնդրոյն երկխոյս եղած դիպումական կապանները: Իւր քաղաքականութեան մը անկախութեանը և անոր վեհափառական իրաւունքներէն պատճառել էր, թէ գաշադրութեան մը երեւոյթի ներքեւ կամ բռնութեան տեղի տալով՝ զիջանէր որ օտար տէրութիւն մը իրաւունք ունենայ ի գործ դնել տալ կանոնաւոր կերպիւր մը կրօնական արտօնութիւններ որ շնորհուած են միեւնոյն հրապարակաց, ուստի կայսերական կառավարութիւնը յարմար թէ չիկրէր նոր զիջանիլ ուրիշ քանի: Այդ Ռուսաց կառավարութիւնը չիհաճելով յարաւարութեանը՝ որով Բարձրագոյն Դուռը յայտնեց իրեն քանի մը անգամ խիստ մտերիմ և բարեկամական խօսքերով թէ չիկրէր իւր բարձրագոյն ի գործ դնել և այս կառավարութիւնը հաստատուն մնալով իւր պահանջմանցը վրայ՝ մօտ օրերս հրաման տուաւ իւր զօրացը որ Փրութ գետը անցնին ու Սուլթանին և Սարաիայի իշխանութեանցը տիրեն: Եւ մը ժամանակի համար: Այս ընթացքը մեծ սպառնալիք պատճառեց վեհափառ Սուլթանը: Եւ իւր պահանջմանցը ինքեանց անցնելու հակառակ ըլլալով գաշադրութեանց, կայսերական կառավարութիւնը պարտաւորեցաւ, ինչպէս սովորութեան է ազգաց մէջ, բոլորքէլ անմիջապէս ընդգդեմ այս գործոյն, այսինքն օրինաւոր և հրապարակական կերպիւր ծանուցանել ամէն տէրութեանց թէ չիկրէր մը (սեղմեալ տուրմամբ) գաշադրութեանցը, որ կան:

«Սուլթանը գաշադրութեանց զօրութեամբ տէրութեանց մէջ մէկ կերպ փոխադարձ պարտաւորութիւն կայ ի մասին նիւթոյ վերաբերելու ի կատարեալ վայելում իրենց վեհափառութեանը և անկախութեանը, և որովհետեւ սովորութիւն է դեպքական խնդիրներու մէջ, ուրիշ կառավարութեանց խորհուրդ հարցնել և եղած դէպքերը ծանուցանել անոնց՝ երբ որ այսպիսի մեծ գործ մը կը պատահի, ուստի Ռուսաց կառավարութիւնը հրապարակաւ յայտնեց թէ միայն չունի պատերազմ ընել Բարձրագոյն Դուռն դեմ. և Սուլթանին ու Սարաիայի տիրութեան նպատակը ուրիշ բան չէ՝ բայց միայն նիւթական երաշխաւորութիւններ ձեռք ձգել իւր պահանջման ընդունելութեանը համար: Իւր կողմէն վեհափառ Սուլթանին կառավարութիւնը ևս, որ առանց բացառութեան, գաշադրութեանցը և իւրաքանչիւրոյն աստիճանին համեմատ, բարեկամական և համակրական բարձրագոյն յայտարարութիւններ ընկալաւ, և այս տէրութեանց դեպքականները ընդհանրապէս, ու լնդովոյ և Վաղարշ դեպքականները մասնաւորապէս, իբրեւ երեսփոխանք ծովային տէրութեանց երեւելի ապացոյցներ տուին իրենց բարեհաճութեանը և իրենց զիտաւորութեանը նպատակաւ մատուց ըլլալու վեհափառ Սուլթանին իշխանութեանը իրենց ամէն զօրութեամբ, ուստի Սարաիայի Դուռը ևս փութացաւ, վերոյիշեալ սովորութեանց համեմատ, հրապարակաւ ծանուցանել թէ ոչինչ կերպիւր սիրտի չընդունի երբեք որ և ինչ գաշադրութեան, որ կրնայ վնաս պատճառել իւր անկախութեանը և իւր վեհափառական իրաւունքը, և սպասելով տեսնել թէ ինչ վիճակի մէջ պիտի մտնէ խնդիրը, և զգուշութեան մը ջնջելով իւր պահպանութեանը հոգ տանելու համար, որովց զօրք յուզարկել Բանուրի եղերքը և ասիական սահմանագրութիւնները, բայց բաւարարութիւններն ևս ձեռքէ չէ ձգած:

«Ինչպէս այս է երկու տէրութեանց մէջ եղած վեճին օկիզը և խնդրոյն այժմեան վիճակը: Իւրովհետեւ կայսերական կառավարութիւնը աւմէն կերպ պատեւաբար պատրաստութիւններ կըտեսնէ և իւր զօրացը ու բերդերուն հարկաւոր եղածը կըհազայ, ուստի վեհափառ Սուլթան

ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ ԱՆՈՒՆՈՒՄ

Ինչ ինտերնային իրարմ աշխարհ ծագումն ըլլայ ՈՂԻ

Գրողին բար իմաստիցն, լաիոլ:

1. Գիշերն երբ կըլինէ սե պատանքը երկրի վրայ, մարմին ի քուն սիրտը արթնում միտքը յիս կըզարթայ. ի քուն տեսած երաշխարհ խառնվում յոյներ եմ արթնանալու պէս արհաւիրք ըզմահն սուլի կըտեսնեմ:
2. Այս անգամ չէն քաղաքի լայն քաղաքի շրջիկ լայն, ընտար յուսով վառված սիրով մարդ սիրելոյն քով կուգայ, նայելու ես այժմ յոյս քոյրերսմ վաղեմ հոգով ան տեղը. ուր խոժանած ինձ կըպատեն սիրելիմ ցաւ և սուգը:
3. Այդ գիշերուն ժամը չալիք երեւմ կորցում քու սօրը, իմ արտօնութիւնը արցունքներով հոն ընկնում ի մութը. ստեղծք մը արեւը արեւուն վերեւ արեւ երկինք, որ մեռնելու ողորմելոյս սու սիկ վերէն կընայիք:
4. Եւ դուն լուսին պող լուսամուկ երկրի վրան իշխողն ես, մեկ օրը ալ մեկ անգամ մեր վիճակը կըհիւստէ. դուն երկինք ներքաշնակութեանց ի կարգին մեծն ես թեկնայնք միկիմարէ առ տուապեալ հոգիս հոգես:
5. Ինչքե դուք բարձր երկինքն ձեր արծաթափայլ ամուսն, զիս ծածկեցէ որ սիրտ առնեմ ձեր անուշիկ փայլ լուսն, արդէն հոգիս ի խոր կըզգայ սու երկինքն պարզեւն, աղքատութիւն բանիս վրայ որ գիշերանց կըբերմ:
6. Մի թէ կընայ դուք չիխալաւ երբ որ պատմեմ ցաւերս, ահ, ես կուրմ ի գերեզման իմ անմահն աղիկս. անունն որ տամ ի թունա կըլին խեղճ սիրտ հոգիս մարմինն, ո՛ր, դուն Նարսիս. ձայն կըբերմ. չըլլայ որ դուն ես հոգիս:
7. Վրէ Հայր իմ միմեք քեռն ուղ հեծեմանք որ փան իմ, պարագայ տեղը թափել արցունքդ. . . ես մեռայ աղիկ չունիս:

8. Այն փրկարը որեւէ մահուանէն արեւը մը ըլլալու, ու կարծէր որ գայ սու խիտ սե հարաւածք իմ գլխուս բնաւ վառ գրգռող լալիք մէկն էին ետեւ առնալ երան, քայլերն դժբաղդիս մէկն էին փառ սեպէ փառն երեւան:
9. Փրկարը հաղի մեկ գերեզմանին եղբոր հասաւ, վախ իմ յետին թշուառութեան, զնայ Նարսիս հոն թաւ, ուր տանա անկախութեան և յոյսը, ի մի փայլեան կորուստ, լաւ ինչէն մեծ բարեկամս, ո՛ր արցունքը վաղէ հեղուս:
10. Այնքան գացած բոլոր ցաւերս, մահը նորից սօք երան, արցունքներս բաժնեցէք դուն բարեկամս. աղիկս անմահն ձեր իշխանակը անգիտ Փրկարը աչքս լայն դուն Նարսիս երկինքի մէջ յուսահատեալ, կըկըրար խեղճ հոգիս:
11. Ո՛ր կարծէր բարեկամ, մահալայն որ հնձեց կենացդ օրը, միտքը պիտի աղ ջրանքս կարէր նոր բոլորք ծիլ, անմիկիմ կըբուս շարագուշակ եղաւ քու մահը, ընտար սասանի գեանաշարքի մը կուրտալ մեծ քաղաք մը:
12. Միջ հազում մարմնով հաղի մահուանիս աղիկ սիրտ, մահն անդորրիկ գարեաւ կարէց զան տուաւ տարուս, իմ գեանալոյս վաղը, իմ Նարսիս ծաղիկ հոտը բուրեցաւ, ես կըլուսայի զնուն մարմնով քու երջանկութեան:
13. Ինչ. . . երջանկութեան մի կըլին. . . ո՛ր կըկըր մարդկան, լայն կամ է քու բաժնիք, ո՛ր խեղութիւն երկրի վրան, անմիկն են որ առ բուսան անդորր վրձնալիս գեմ կըլինդան, ու ի կանուխ կայծակնաւոր ըլլալ պիտի որ աւտան:
14. Ինչ միտք ինչ խեղութեան ներքին յատկութիւնը հոգիս, որպիսի դէպք և շնորհք արտաքին երեւոյթ մարմնոյն, ինչ փայլ հաստատութեան ուրախ գուարժ մայրաւորներ, խել ճախն անմեղութեան, որ տեսողաց սիրտ կըբաշէր:
15. Բարձր առաքնութիւնը ըզնոյն ներքին կըբաշէր, վաղ բարձր անուշ և վաղ, ի բոլոր կեանս կըգուշակէր, խաղաղ և պարուց մէջ աղիկ սիրտ հոգիս կըլին:

16. Չիք եւ պարզ երկինքն և բնութեան ի մի փառն յիշեան, կըբեր էին աղիկս փառաց պատուոյ ի վեր մեծութեան տոհմիս զարդ զարդարանք միտք, հոգիս ժառանգութիւն երանգին մարդարիտս. . . երկինք. . . սրբան վրան ունէի սեք:
17. Միջող տարակից, նայելի աղիկս որ վա թողուցիր, յիշեալ տեղանքի հոգ միտք գլխոյս Հայրըք ձեռքիս, չեմ մի լաւս, չեղանք երեւոյթ ձայնը անմիտ, որ կըլինէր սիրտը զնուն միկիմար իրկային:
18. Ո՛ր թախալան սուգ դառն անմիկիմար երկինքանկեմ անգունը արտօնութեանը Հայրըք օրերը կըլինաւ արեւ, աղիկս ինչ ընեմ յիշատակ մահում. . . ահ չըլլալ կուգեմ քու հեղուկ ձայնիդ խօսք հնչունքներով անմահ լեզուներն:
19. Ինչպէս թախալան ծաղիկ սեր երգով ձայնը ձեռք է, կանանց աստեղուն մէջ խիտ ծառատունի կըհնչեն, բայց կայծակն ձեռաց կապարն որ դարնէ ձիւ կընար, տե՛ս ընտար արտաւ քոյր անտար լալի կըհնձէ:
20. Հայր անուն մեծ պատուանուն, օրով օրինապէս պարծին կըբուս կըբուս, ջրամարցունքներով աչքերս կըլին, չունեմ բոլորք մը օրերս լալի կողմադրան կանցնին, փորձանք աղետ անգարման, հինգ զգայարանքս շուարին:
21. Հայր էի երջանիկ, աղիկս աղիկքի չէի փոխել, ան տար կըբուս յուսահատ կենացս բերաւ որ խոցեր, վարկենի անորմը կարծ ու թեկն սրբան ծանր են եղեր, զիսկը աստեղութիւնք քան զիմարութիւն կըբալին արեւը:
22. Սահաւան գիւրի իմ Նարսիս աղիկս աղաւ կըլլայիք, ինչ աղիկս կըմեղ կըմեղ, երբ զիկնայ իրան, ո՛ր դուք որ զուակ մը նայելի գերեզման գրեր էք, խեղճ պարտաւ խեղճ, Արտաւ սիրէք օրնութեան եկէք:

(Միջակալ հետեւեալ թերթով)

Գրողը վարդապետ Խաչատուրի Կարապետեան

Ի փառն

Թիւն և արդարութիւն : Սակայն Հռոմի աթոռը պատճառը թողէ տուեր , ու գործքերը արգելաւ կը ջանայ , ուստի զուր ջան և անօգուտ վստասկ մը ըլլալը յայտնի է ամենուին , որոնք առողջ միտք ունին և կը տրամաբանեն :

Վարդապետի և Սոլոմոնի բարձրագոյն Սթիլպէյ և Կիքա իշխանները ազատ չըլլալով օսմանեան կառավարութեան նկատմամբ իրենց պարտաւորութիւնները կատարել յորմէ հետէ Ռուսաց զօրքը յիշեալ իշխանութեանց մէջ մտան , Բարձրագոյն Վուռ հարկ համարեցաւ , իւր արժանաւորութեանը , իւր պատուոյն և իւր վեհապետութեանը վրայ հոգ տանելով , որոշել որպէսզի այս իշխանները անյապաղ մեկնին Վարդապետի և Սոլոմոնի շարահայտ չկայ թէ իրենց օտարական խոհեմութեամբ և կաւարեալ հնազանդութեամբ զոր միշտ ցուցուցին իրենց վեհապետին , յիշեալ իշխանները պիտի վերականգնուին ի գործ գնելու օգոստոսի առաջինին այս օրինակը հրամանը :

Վարդապետին հասած վերջին լուրերը կը ծանուցանեն թէ Վարդապետի կառավարութիւնը՝ օսմանեան գեղական ի թէհրան վեհապետը Վահագն Վէֆէրէ Էֆէնդիէն տեղեկանալով թղթակցութեանց որ Բարձրագոյն Վրան և Ռուսաց կառավարութեան մէջ տեղի ունեցան վստասկ պաշտօնի պաշտպանութե զոր վեհապետ Վիկտորյոս Կայսրը կը խնդրէ ի վերայ Հռոմաց եկեղեցւոյն թաւրջատանի , պաշտօնական կերպիւ յայտնէր է թէ իրաւունքը Բարձրագոյն Վրան կորցնէ , և թէ պատերազմ մը պատահելու ըլլայ նէ Ռուսաց հետ , Վարդապետի կառավարութիւնը հարկաւ օսմանեան տեղութեան կողմը պիտի բռնէ : Եւս յայտարարութեանը վրայ մեծապէս դժուարեւոր է Ռուսաց գեղական որ ի Վարդապետան , և կըսուի եղբոր թէ իւր անցադիրը պիտի ուզէ մեկ ներս համար :

Վրասիկներէ կը գրեն , թէ անցեալ ամսոյն վերջերը Չեքեզներուն և Ռուսաց զօրաց մէջ պատերազմ մը պատահելով , Չեքեզները՝ որ Համիլէն մէկ տեղակալին Նախիջ Սէհիմմէտ պէյի հրամանատարութեան ներքե կը պատերազմէին , մեծ յաղթութիւն ըրեր են և թողել ռաֆթի ըսուած բերդը մտեր ու բանդեր են զայն : Եւս բերդին մէջ 220 թնդանօթ կայ եղեր , որոնք Չեքեզներուն ձեռքը անցեր են : Եւս պատերազմական գործը , եթէ ստացէ ,

մեծ նշանակութիւն ունի , քանզի կերելի թէ Չեքեզները օսմանեան կառավարութեան հետ պիտի ըլլան , եթէ Բարձրագոյն Վուռ պատերազմ ունենալու ըլլայ Ռուսաց հետ :

Վերադառնալով (Կերպիւ) մօտերս երեք արտաքայ կարգի սուրհանդակներ հասեր են ի Կոստանդնուպօլիս . մէկը առ Վիզիլիոյ դեսպան ըլլալ Սթիլպէյի տը Ռէտիլիէն , միւսը առ Վաղդիլիոյ դեսպան մօսիւ տը Լագուր , և երրորդն առ գործակալն (գափութէհիւ) իշխանին Սթիլիոյ : Եւս սուրհանդակները ծանրակշիռ լուր մը բերեր են , այսինքն թէ Վերադառնալով Վաստիլիոյ ընդհանուր հիւպատոս Ռատոզալիլիէն զնդապէտը իւր կառավարութեան անուամբ խնդրէր է Սթիլիոյի Վեքսանդր իշխանէն թող տալ , որ Վաստիլիոյ տեղութեան գաւառ մը զօրք այս իշխանութեան մէջ մտնէ և տիրէ անոր զինուորական կերպիւ , որպէս զի խառնութեանց առաջը առնուի , որ կարելի է թէ պատահին ի Սթիլիոյ ի պատճառս Ռուսաց զօրաց Վարդապետի և Սոլոմոնի մէջ մտնելուն : Վեքսանդր իշխանը բոլորովն մերժէր է այս խնդիրը . բայց Վաստիլիոյ ընդհանուր հիւպատոսը յայտնի զուցեր է թէ , եթէ կամու թող տալու չըլլայ Վաստիլիոյ կառավարութիւնը , զինու զօրութեամբ ներս պիտի խօթէ իւր զօրքը :

Եւս լուրը մեծ տպաւորութիւն ըրեր է ի Կոստանդնուպօլիս և զանազան ժողովներ տեղի ունեցեր են տեղութեան նախարարաց մէջ , որոնք դեսպանաց հետ և ստորագրող ըրեր են , այլև դեսպանները քանի մը անգամ մէջերին խորհրդակցութիւն ըրեր են այս բանին վրայ : Եւս տարին գործող պաշտօնեայ վեհապետը Ռէտիլիոյ վաշան երկար տնտութիւն ըրեր է Վաստիլիոյ դեսպան մօսիւ տը Վրոքին հետ . որ խաղաղ սիրական սպահովութիւններ տուեր է , կ'ըսեն , այս գործոյն նկատմամբ : Վերջապէս կ'ըսուի նաեւ , թէ Վերադառնալով Վաստիլիոյ ընդհանուր հիւպատոսը իւր կառավարութեան ընդունած հրամաններուն միտքը աղէկ չմտնալով , այսպիսի աւարակութիւն մը ըրեր է Սթիլիոյի իշխանին : Որպէս և իցէ , հաւանական է որ Բարձրագոյն Վուռ անմիջապէս զօրք յուղարկէ գէպ ի Սթիլիոյ : Բարձրագոյն Վեքսանդր իշխանը զգուշութեան ամէն հարկաւոր միջոցները արդէն ի գործ դրած , և հրաման հանած է եղեր , որ իւր իշխանութեան բոլոր բնակիչքը զէնք առնուն և պատրաստ մնան միշտ :

Քանի մը եպիսկոպոսական աթոռներ զարգացան ասորիճանաւ և յարգութեամբ . և ահա ինչպէս Հռոմի և միւս աթոռներուն նման ընկալաւ իւր մեծութիւնը : Եւ հետզհետէ բարեբաղդ պարագայից շարունակութեամբ այնչափ յառաջացաւ և մեծցաւ , մինչև տիրել աշխարհի և թագաւորաց երկրի : Եւս գործքերը պիտի ցուցնեն մեզ այս խօսքերուն ճշմարտութիւնը :

Հաւատարմ է որ Վիկտորյոս առաջին ժողովոյն վեցերորդ կանոնը կը ծանաչէ այս երեք եպիսկոպոսաց իշխանութիւն , զոր սովորութիւնը տուած էր անոնց : Եւս առաջին այս կանոնը . « Վաղիս աթոռութիւնները հասարակութեան պահպան , այսինքն Վիկտորյոսի ի թիւի և Վեքսանդրի մէջ եղածները . և ասոնց ամենուն վրայ իշխանութիւն ունենայ Վեքսանդրի եպիսկոպոսը . որովհետեւ Հռոմի եպիսկոպոսին ևս այս բանը սովորական է . նմանապէս Վիկտորի և Վեքսանդրի մէջ եղեցոյ յառաջնութիւնները հասարակութեան ծնունդն է : (Τὰ ἀρχαία ἐθὺς κρατεῖτο, τὰ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ Αὐθὺ καὶ Πενταπόλει, ὥστε τὸν ἐν Ἀλεξάνδρειᾳ ἐπίσκοπον πάντων τοῦτων ἔχειν τὴν ἐξουσίαν, ἐπειδὴ καὶ τῷ ἐν Ῥώμῃ ἐπίσκοπῳ τοῦτο σύνηθες ἐστὶ, ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις ἐπαρχίαις τὰ πρεσβεῖα ὁρίζεται τῆς Ἐκκλησίας.)

Եւս կանոնը ինչպէս կը տեսնուի իրիւր բացաւ յայտ կերպիւ կը ցուցնեն մեզ , թէ միայն սովորութիւնը տուաւ այս երեք եպիսկոպոսաց զգերապետութիւնը ի վերայ միւս եպիսկոպոսաց աշխարհիս . ուստի ինչպէս այս կանոնին դէմ Հռոմի եպիսկոպոսը կըսէ , թէ իւր իշխանութիւնը յատուկ տրուեցաւ իրեն : Եւս միւրէ կարելի է սուտ ըլլալ տիրեղբարական եկեղեցւոյ գաւորութիւնը և միւրէ սուտ կրնան ըլլալ առաջին

ժամանակաց եղբուրութիւնները , որ մնացեալ են մեզ այսպիսի վաւերական յիշատակներէն : Եւս որ յառաջ կը գրեն ի նոր վարդապետութիւն մը և անձանթ՝ եկեղեցւոյ առաջին ժամանակներուն մէջ , տարակոյս չկայ , թէ այս պարագայն բաւական է նոյն վարդապետութեան յայտնի սուտ ըլլալը ծանուցանելու , թրակիան Վիստորի հինգ գաւառներէն մէկն եղաւ և որուն մայրաքաղաքն էր Զերակիւս . բայց և այնպէս այս մայրաքաղաքին եպիսկոպոսը՝ ի պատճառս փոխադրութեան կայսերական աթոռոյն ի Կոստանդնուպօլիս , երբէք չըլլաւ մեծ արտօնութիւններ ընդունիլ գաւառին միւս եպիսկոպոսաց վրայ . այլ ամէն արտօնութիւնները վերաբերեցան եպիսկոպոսին Կոստանդնուպօլիս , ուր փոխադրուելով թագաւորութեան աթոռը նոր Հռոմանուանեցաւ : Եւ այս պատճառաւ Կոստանդնուպօլիս առաջին ժողովոյն որ տիրեղբարական ժողովոյց երկրորդն է , Կոստանդնուպօլիս եպիսկոպոսին երկրորդ պատիւը կուտայ՝ երկրորդոյն Հռոմին եպիսկոպոսին ետքը : Եւս առաջին այս կանոնը . « Կոստանդնուպօլիս եպիսկոպոսը՝ պէտք է որ ունենայ յառաջնութիւնը պապոյ , Հռոմի եպիսկոպոսին ետք . որովհետեւ Կոստանդնուպօլիս նոր Հռոմն է » : Τὸν μέντοι Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκοπον ἔχειν τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς μετὰ τὸν τῆς Ῥώμης ἐπίσκοπον, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν νέαν Ῥώμην.) Եւս կանոնը ընդունուեցաւ Վաւատոս պապին և արեւմտեան ամէն եպիսկոպոսներէն , և եղաւ կանոն տիրեղբարական եկեղեցւոյն : Եւս Վաղդիլիոյն մեծ ժողովոյն մէջ , որ տիրեղբարական ժողովոյց չորրորդն է , ընդարձաւ

կապէս հաստատեցաւ հետեւեալ խօսքերով .

« Մենք պարագայից մէջ սուրբ հաջ սահմաններուն հետեւ ելալ , և ծանաչելով հիմնական կարգացուած կանոնը հարկաւ յիշուել աստուածապետ եպիսկոպոսաց , որոնք գուճարուեցան հանգաւեալ մեծին թեոքոսի ժամանակ , որ կը թագաւորէր յաբալանիստ քաղաքն Կոստանդնուպօլիս ի նորն Հռոմ , նոյն բաները մենք ևս կըսահմանեմք և մեր հաճութիւնը կուտամք վստասկութեան իրաւանց սուրբ եկեղեցւոյն Կոստանդնուպօլիս նոր Հռոմին : Վաւագի երկրագոյն Հռոմին աթոռոյն յառաջնութիւնը՝ հայրապետները տրամանապէս տուին , այս քաղաքը թագաւորանիստ ըլլալուն համար . ուստի միւրէն նպատակէ շարժեալ հարկաւ յիշուել աստուածապետ եպիսկոպոսները ևս հաւատարմ յառաջնութիւն շարժեցին նոր Հռոմին սուրբ աթոռոյն , արժանաւոր դատելով՝ տեղութեան և ինկղիտոսէն պատուեալ քաղաքը . որ երկրագոյն թագաւորանիստ Հռոմին հաւատարմ յառաջնութիւն պէտք է որ ընդունի և եկեղեցական գործոց մէջ անոր նման մեծ համարուի , ըստորում Հռոմէն ետեւ երկրորդ քաղաքն է » :

Եւս խօսքերէն յայտնի է անհարկաւանկեր կերպիւ կը տեսնուի որ յիշեալ հայրապետները կըմտածէին , թէ հռոմեական եկեղեցին յառաջնութիւն ստացած էր Հռոմ քաղաքը կայսերութեան աթոռը ըլլալուն պատճառաւ , և ոչ թէ Կոստանդնուպօլիս քաղաքի իրաւունք մը տրուած էր անոր՝ ուրիշներուն վրայ տիրելու ինչպէս կը պնդեն այժմեան պապերը և իրենց բազմութիւն արքանեանները գահախորական ոգիէ շարժեալ :

(4) Դր զուճարեցաւ յամի Տեառն 381 :

(5) Դր զուճարեցաւ . . . 481 :

(6) Դր զուճարեցաւ յամի Տեառն 323 :

MR S M P A L M P H P

վաճառահանու թեւն դիւանատունէն , որ ան-
միջապէս վերադառնայ իւր սպաշտոնը վարելու :
— Դառնալ ար Վոհրաթիկէի՞նք լրագրոյն օգոս-
տոսի 4 թերթին մէջ ըստ նոր տումարի՝ հետե-
ւայ յօդուածը կը կարդացուի :

«ԴՆՆԱԼ ԿԷՆ ՏԷԿ» օրացիլը իւր թուոյն մէջ
որ 'ի 11-23 յուլիսի, կ'ըսէ թէ 45 միլիոն ղը չը
որ նոր 'Երամանոցը փոխ առաւ օսմաննան կա
ռախարութեանը, արդէն սպառեցան :

«Այս ասուլիսներ, որոնք թշնամական դիտարկումներ են ցուցաբերում կրիմացուի, ուրինչ պատասխան տալ հարկ չէ, յաղթուածութեամբ հերքելու համար զայն, բայց միայն ծանուցանել, թէ փոխատուութեան պայմանագիրը, որ Ռաբճաւ գոյն Ռոյն և Ռաբանցին մէջեղու, կը պաշտօնակէ թէ յիշեալ գումարը վեցմասնեայ վճարմամբ վեց ամսուան մէջ պիտի տրուի, այսինքն եօթուկէս միլիոն զուգուշամիսը՝ սկսեալ օգոստոսի 12էն ըստ նոր տումարի: Առաջին վեցերորդ մասը կանխիկ վճարեցաւ, և մնացեալ ճինգմասերն ալ, ըստ գորութեան պայմանագրոյն, տմէ ամիս պիտի վճարուին, սկսեալ օգոստոսի 12էն մինչեւ ց12 դեկտեմբերի»:

— Ի կամուրջ նախորդ տեսուչ Նաֆթըլ փաշան անցեալ շաբթու իւր մահկանացու ընթացքը վերաբերեց յանկարծահաւ կաթուածոյ սատտիկ հաւուածով մը, և հետեւեալօրը անոր յուղարկաւորութիւնը մեծ հանդիսի և իւր աստիճանին լերաբերեալ սրտուով կատարեցաւ :

— Բայտ ժամանակին ծանուցիլնք Թէ Հայոց ,
Յունաց , և Հրէից ազգին կողմանէ զատ զատ
աղերսագիր տրուեցաւ Բարձրագոյն Ղրան ՚ի
Հնորհակալութիւն կայսերական հրովարտակին որ
ըլ վերաբէրէր կրօնական արտօնութեանց իւրա-
նանցիւր ազգին : Սոտ օրերս հռովմեական Հա-
յոց և Բողոքական ժողովրդեան կողմանէ ևս
այս օրինակ Հնորհակալութեան աղերսագիրեր
որուեցան Բարձրագոյն Ղրան , որ բարեհաճի
գոտտափառ Վարսեր մատուցանելու զանոնք :

— Կոստանդնուպօլսոյ թիէնդաֆօն Դոմ Կաթոլիկոսական յունարէն լրագիրը՝ յունիսի 25
Թուսին մէջ այսպէս կը գրէ :

«Այսօր լուր հասաւ, թէ Սերվիայի իշխան
Ղեքսանդր Քառանդրեին՝ տեոնելով թէ իւր
հողովուրդը գրգռութեան մէջ իր գտնուիքն եւ կը
շատրաստուի հրապարակական ցոյցեր ընել Սեր-
վայի Սիլաքեիին համար, որ Վիեննա կը բնա-
ւի, բողբոջ այս բանին գէմ եւ մեկնեցաւ Պէւ-
րատէն: Աւստրիոյ կառավարութեան ընթաց-
ք այժմ կ'ըստի բացատրուիլ»:

— Գաղղիական Օլիմպոսյենաւուն մէջ, որ
ամօյս 20ին հասաւ ՚ի մայրաքաղաքս, 669 արեղ
ըրդցան կար օսմանեան տէրութեանը համար :

— Աստուծոնրայի զօրաց բանակին գլխաւոր պաշ-
տօնակալներէն՝ Կովընէ կոմսը , որ պատերազմի
եղևու չ է ա մասնա մաս զօրացել տին յառու ի պաշ-
տօնին մէջ կը գտնուէի , Կոստանդնուպօլիս հա-
աւ մօտերս : Կ'ըսուի թէ այս երևելի ղենու ո-
ւականը , որ իւր քաջութեամբը հռչակաւոր հան-
իսացաւ . Վերին Իտալիոյ պատերազմին մէջ ,
Իտմէլիի մէջ ճանապարհորդութիւն մը ընելու
լրտով , Հունկիցի բանակը եւ տեսնելու պիտի
լթայ : Կովընէ կոմսը այս օրերս սպերել թեան
նայց պատերազմի պաշտօնէին և թնցանօթա-
լից զօրաց տեսու չ է հմէտ Ֆէթհի փաշային :

— Երեւն Լիւն-նոյն յունիսի 25 Թերթին մէջ
եռեռալ զաւարի դէպքը կը կարգամք :

«Կեղագործաց անդգուշութեամբ պատահած որէն ցաւալի մահ մը տրտմութեամբ կը յիշուի եւ անկէմբ : Յարգապատիւ Պատրիարքական Յարութիւն ղդան ստամբքսի տխրութեան համար բարեկալի մը խորհրդով եւ բժշկին հարցնելով դեղալուծութեան փոքր ինչ պալք Եաղը բերել ուղեր է : Եղալաճառին աշակերտը սխալմամբ անոր տեղ ուրիշի մը՝ քովելու համար պատրաստուած խոնակոր դեղը կը տանի Յարութիւն աղային տունը , որ խեղճը խմելով՝ քանի մը ժամուց ետք չորաչար տանջանք անգութ մահուն զոհ լաւ ՚ի սուգ եւ յանտանելի կսկիծ ծերունի մը լինելու բոլոր աղգատահմին : Այս ցաւալի դեպքով առաջը խրատ ըլլայ , որ դեղաւանդները գգուելով անկէմբ ընեն առնելու դեղերնուն վրայ » :

ԱՆԳՂԻԱ. | *ոնտան*, 15.-27 Յունիսի ։ () Գոտտափառ Վ իրթորիա Թադուհին մոտերս քիչ մը տկարութիւն ունեցաւ, և հետեաքար յայտնի եղաւ Թէ Հարութնիթ (քըղամուգ) կը հանէր ։ Նորին Վ Եհափառութեան առողջութիւնը այժմ բարւոք վիճակի մէջ է ։ Թադուհույն լծակից բարձրադատիւ Արքեթթ իշխանը ևս քիչ մը հիւանդացաւ, սակայն բժիշկներուն հրատարակած վերջին տոմսակները կը ծանուցանեն, Թէ անոր հիւանդութիւնը անոնելու վրայ է ։

—Ուրեաղ ոգոստափառ Վայսեր մեծ դու սորը
բարձրապատիւ Լէօթենպէրկի Ս'արիամ իշխա-
նուհին, որ սառը օրէ հետէ 'ի Թորգէյ կրքնա-
կէր իւր զաւակօքը, ամայս 8—20ին հասաւ 'ի
Լ ճնտն, ընկերութեամբ Ուկարոֆ զօրաւարին,
Լօթէն Բոսոֆ քահանային և Վայէսքոյ տիկ-
նոջ։ Օրիայի զբոսէհին՝ որ Վուրդէ մպէրկի Թա-
գաւորազն իշխանուհի է, մօտերս Նիգղիս պի-
տի գայ իւր քոյրը տեսնելու ։

ԳՆԱՂՆԻՍ . Փարիզ, 15—27 Յունիս : Պորտուգիլ լրագիրները գրեթե ամենքը կը համաձայնին ըսելու , թէ Կայսրը և Կայսրուհին մօտեցա Նիդերնէ պիտի երթան , Պորտուգիլն անցնելով : Ընդ որում թիւեր կը շարունակուի Գաղղիոյ մէջ . ՚ի վերայ ալոր ամենայնի ժամանակ առ ժամանակ Կայսեր կենացը դէմ դադանի ընկերութիւններ և դաւակցութիւններ երեսն կ'ըլն . որոց վրայ ոստիկանութիւնը մեծ զգուշութեամբ հսկելով , չարագործաց դատաստարուել ջանքը , գահութիւն տուծոյ միջեւ ցոյցոր ՚ի գերեւ ելան միշտ :

— Ըրեւելան խնդրոյն վրայօք եղած ընդհանուր կարծիքը Պաղղկոյ մէջ միևնոյնն է, ինչպէս բոլոր Էւրոպիոյ մէջ. այսինքն թէ պաշտօնի մէջ գտնուած կենցաղագէտ երեւելի անձինքը արժանաւոր կերպ մը պիտի գտնեն խաղաղութեամբ վերջացնելու խաւրբաստանի եւ Ռուսիոյ մէջ եղած վէճը, առանց ֆինաս մը հապնելու օսման եւն տէրութեան անկախութեանը եւ իւր վէհապետական իրաւանցը :

● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

Զմբ. և Նիս. 31 Յուլիսի :

Լճայոյ շէնքն հինգշաբթի օրը տեղական կառու-
վարութեան պալատը 'ի ներկայութեան բազմա-
քանակն եւ ղինուորական սպաշտօնատարաց , նմա-
նապէս մահմէտական կրօնաւորաց եւ խուռն
բաղմամբէ կարգացուեցաւ Բարձրագոյն 'Իրան
յայտարարու թիւներ առ սումանեան ժողովուրդն,
որուն օրինակը դրած եմք ներկայ թերթիս ա-
ռաքին երեսը : Եւ յայտարարու թիւներ մեծ
սիրով ընդունուեցաւ առաջինկայ գտնուող բո-
լոր ունկնդիրներէն :

— Եւհաննէսիս ընդհանուր կուսակալ փեմա-
խալ Խանայիլ փաշան, որուն բարեբաղդ գա-
ւառեանը աշխակառոյց կը մնոր բոլոր հասարա-
կութիւնը, երէկ կէսօրին մօտ Լասիէի Ափիկ ա-
ռուն օսմանեան պատերազմական շոգենաւով
հասաւ, և ՚ի ձայն բաղմաթիւ թնդանթաց
մեծ պատուով և իւր բարձր աստիճանին վերա-
բերեալ մեծարանօք ընդունուեցաւ քաղաքական
և զինուորական պաշտօնատարներէն : Իսրոր
հիւպատոսարանաց առաջին թարգմանները ու
Հայոց և Յունաց հագեօր հովիւները փութա-
ցան այցելութեան երթալու փեմափաշ կուսա-
խալին, որ մեծ մարդասիրութեամբ և ազնուա-
նան քաղաքավարութեամբ ընկալաւ զնոսա :

— Մանաւոր շքաբերական յայտարարութեամբ ժամանակին խնաց տրուեցաւ բարեկէր հաւարակութեանը, թէ Լրիկ Լարափեան անուամբ անասիրական ամատեւոր մը պիտի հրատարակուի ՚ի Փիւռնիա : Այս տետրակին առաջին ամիսը արդէն երեւան երաւ, և երկրորդը՝ այս ինքն ռոգոսոս ամիսը վաղը պիտի բաժնուի : Անագան օգտակար յօդուածոց ընտրութիւն և սպառնութեան մտքութեամբ, կը յուսամք թէ այս ամսատետրը պատիւ պիտի ընէ իւր ամբագրացը : որոց բարենախանձ ջանքը անուշտ գոյութեան և քաջալերութեան արժանի է :

— Սախո պատուական լրագրէն կ'իմանամք, որ

Իւսկիւտարի սուրբ Խաչի զ պրատան վիճակահանութիւնը որ Վարդապետի մեռելոցին օրը պիտի կատարուէր, ժամանակիս պարադայից պատճառաւ և մանաւանդ դուրսի երկիրներէն տալ սակաց հաշիւը ընկերութեան ձեռքը ղեռ հաւած չլրացուն համար, առայժմ ետ է մնացել վիճակահանութիւնը որ քիչ ժամանակէն երբոր հաշիւները լըմնան, լայնամայտի կատարուի:

— Այնպէս հասած նամակները , ըստ ասու-
թեան ժողովուրդի արհեստանոցներէ լրագրոյն , կը
ծանուցանեն թէ Մատթիոյ իջլ քաղաքին մէջ
դաւակցութիւն մը երեւն ելեր է , որուն նպա-
տին է եղեր օգտտաւորաւ կայսրը սպաննել :
Կրտսի թէ այս ծանր դէպքին պատճառաւ շատ
մարդիկ բանտարկուեր են :

«Վե՛լքայոյ նաւահանգիստը գտնուող Ղաղաղիչ նաւատորմիդէն Պաթիպլան անուն եռ այսրի նաւը որ 120 թնդանօթ կրկրէ , ամսոյս 15ին կրթա թեան համար պզտիկ սլուսյա մը րնեւրով նոյն ծովուն մէջ , թէնէտոսի հիւ սիտային կողմը ժայռեւրու վրայ ինկաւ ե վտանգաւոր կացութեան մը մէջ կըգտնուէր , մօնաւանդ սաստիկ հօվըն պատճառաւ : (Նմիջապէս հինգ շաբհնաւ անոր օգնութեան հատան ե մեծամեծ դժուարութիւներէ ե նեղութիւններէ ետե , ու մէջը եղած բոլոր թնդ անօթները ե ծանր բաները ու նաւուն սիւները դուրս հանելով , հաղիւ թէ Պաթիպլան կըցաւ ջրոյն վրայ երեւ . զոր շաբհնաւերը քաջեյին ու Վե՛լքա բերին : Այս եռայսրի նաւը շուտով կոտտանգնուսլոյիս պիտի երթայ իւր վիսաները նոբոբելու համար :

Վտախախտված ամուսնով քաղաքին մեջ վառ օդի
գործարանին մեջ բռնկվելը հետևեալ կերպիւ կը
պատմէ Վէննայի Եւրոպայի Լուսին Թերթին
մէջ ուր 13-25 յուլիսի :

«Միլան, (հունիսի 2-14 : Այսօր Ամպրադէ բաղադրին մէջ վառօդի դործարանի մը սենեակը պարպելու առոյն, բեռը կրակ առաւ առանց պատճառն իմացուելու : Սէկէն ՚ի մէկ բոմբիւն մը ելաւ, որով 5 զինուորք խիստ ու 3 հոգի ալ թեթեւ վիրաւորուեցան, մէկն արդէն մեռեր է : Սիրանի պաշտօնատարներուն ու Ամպրադէ բաղադրին ժողովրդեան կողմանէ ալամենայն ինչ հոգացուեցաւ, դժբախտներուն արագ օգնուածիւն ընելու համար» :

—Այդէկ առաւօտ յորդառատ անձրե գալով,
օդը քիչ մը զովացաւ : Ուէոմուրի ջերմաչափը ,
որ 27—28 աստիճան կընշանակէր , այսօր 24—20
աստիճանի իջաւ :

— Լեւորեալան շողենաւ՝ որ այսօր կէսօրին
մէկ ժամ մնացած հասաւ թրեւստէն, նշանա-
լուծեան արժանի նոր լուր մը չբերէր Լոնտո-
նէն և Փարիզէն, ուր կը կարծուի միշտ թէ բա-
րեկամօրէն պիտի լըմընայ արեւելեան խնդիրը :

和那和那S和那和那S 和那和那S

Զմուռնիա, 31 Յուլիս:

Չորեքշաբթի օրը նոր հունձէն հինգ բեռ մի-
այն չոր թուղ եկաւ ու 225 զուռուշի ծախուե-
ցաւ կենդինարը : Աւ չամիչը բարձր գիներով կը
ծախուի միշտ . այրինքն հինը 88—91 զուռուշի
կենդինարը , և նոյրը 80ի : Առլախն ըստած
նմկուտ չամիչը 6—6½ զուռուշի ծախուեցաւ օ

րան : Ընթրինին այս օրուան արմեքը 104¹/₂—105
րուսու չ է չեքին : Փալամուսը թեկ է քիչ մը
հանդարառլթեան մէջ կը գտնուի , բայց է այն
զէս անցեալ շաբթու 7—8000 կենդինար վաճա
ւեցաւ : Ի գին 63 ղուս ուշի : Պայամպուրուի մե
ռաքըդ դիւրախաաւ է միշտ 161 ղուսուշի օ
աան : Յորեանը 20—22 ղուսու չ է քիւն :

—•••••—

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838.

ግንዛቤ 108 ምዕራባዊ ልማት፡

Լոկացի	111—111½
Սարգսիկա	176—178
Թրեյս	402—403

Հրատարակիչ և տեղ լրագրոյ .
Ղ - հ ա ա Ղ . Պ - ու ո ո ո ո ո ո ո :

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԱՐՇԱԼՈՒՄՈՅ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ